

Open Access innebærer at vitenskapelige publikasjoner gjøres fritt tilgjengelig på web. Forfatter eller opphavsmann beholder opphavsretten til publikasjonen, men gir brukere tillatelse til å lese, laste ned, kopiere, distribuere, skrive ut, søke i eller lenke til fullteksten uten å forlange vederlag.

Sitering av artikkelen i APA (6th):

Holmboe, M. (2013, 4. januar). *Klasseskille i konfliktrådet*. Hentet fra <http://www.nrk.no/ytring/1.10854634>

Dette er siste tekstversjon av artikkelen, den kan inneholde ubetydelige forskjeller fra forlagets pdf-versjon.

Klaseskille i konfliktrådet?¹

Av Morten Holmboe²

En arbeidsgruppe oppnevnt av Justisdepartementet har foreslått at parter som møtes i konfliktrådet, skal kunne ha med seg en advokat i møtet – i motsetning til i dag. Forslaget kan føre til at fattige lovbrytere kommer dårligere ut enn før.

I 2011 sendte Justisdepartementet på høring arbeidsgrupperapporten «Økt bruk av konfliktråd». Det fremgår av statsbudsjettet for 2013 at departementet fortsatt arbeider med rapporten.

Arbeidsgruppa foreslår å gi partene adgang til å møte med advokat i konfliktrådet. Tanken er at flere vil ønske å få saken sin behandlet i konfliktråd dersom de får lov til å ha med seg advokat i møtet. Rapporten forutsetter at advokaten bare skal «tjene som en støtteperson og skal ikke representere parten i møtet». Om det er lett å håndheve, skal jeg her la ligge. Verre er det at arbeidsgruppa ikke i det hele tatt drøfter hvem som skal bære *kostnadene* ved å bruke advokat.

Siden 1991 har vi i Norge hatt en lovfestet ordning der både straffesaker og sivile konflikter kan løses i konfliktråd. Påtalemyndigheten kan overføre straffesaker til konfliktrådet dersom straffeskyld anses bevist, saken egner seg for det og partene samtykker. Partene møtes med én eller flere meglere til stede og blir enige om en løsning på saken. I straffesaker har partene en ukes angrefrist etter at avtale er inngått.

Konfliktrådsloven har vært endret flere ganger siden 1991, men hittil har hovedprinsippene ligget fast. Antallet saker til konfliktrådet har gått ned i de senere årene. Det er antagelig fordi barne- og ungdomskriminaliteten generelt er gått ned. Av de påklagede i konfliktrådet er det likevel fortsatt flest i aldersgruppen 15-17 år.

I 2011 behandlet konfliktrådet blant annet saker om vold, skadeverk, mobbing/trusler og butikktysterier. Hele 22 % av sakene gjaldt vold, ifølge konfliktrådernes egen statistikk.

Hittil: Ikke advokat i konfliktrådsmøtet

Det er selvsagt tillatt for partene å søke juridiske råd, men i selve møtet i konfliktrådet kan partene i dag ikke ha med advokat. Meningen med konfliktråd er at partene sammen skal komme fram til en avtale de finner fornuftig. Hvis partene har med seg advokat, kan møtet i konfliktrådet lett bli en «mini-rettsak» der advokatene får en for sentral rolle. Det er også ofte slik at hvis den ene har advokat, kan den andre føle seg presset til å ta med advokat for å sikre balansen i møtet.

Hvis partene (den siktede og den fornærmede) blir enige om en avtale og den blir oppfylt, er straffesaken endelig avgjort. Avtalen kan gå ut på erstatning for det økonomiske tap i penger eller arbeid, eller en såkalt forsoningsavtale.

¹ Manuskript til kronikk publisert 4. januar 2013 på <http://www.nrk.no/ytring/1.10854634>. Se også omtale i VG 21. januar 2013, <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/artikkel.php?artid=10074440>.

² Seniorrådgiver ved Politihøgskolen. Ekstern stipendiat ved ph.d.-programmet, Universitetet i Oslo, Det juridiske fakultet, Institutt for offentlig rett. Forfatter av boken Konfliktrådsloven med kommentarer og flere fagartikler om konfliktråd.

Plettfri politiattest

Overføringen til konfliktråd regnes som en strafferettslig reaksjon, men med et viktig særtrekk: Saken kommer ikke fram på en vanlig politiattest, og etter to år tas den heller ikke med på en såkalt *uttømmende politiattest* dersom gjerningspersonen ikke har begått nye straffbare handlinger. Det er – for gjerningspersonen – en mer generøs ordning enn selv en ubetinget påtaleunntatelse, som ellers er den mildeste form for strafferettslig reaksjon vi har.

En rekke instanser kan kreve fremlagt en uttømmende politiattest. Det gjelder for eksempel ved søknader til Politihøgskolen, befalsskole, søknad om helikoptersertifikat eller ved søknad om adopsjon. Det gjelder også ved ansettelse i visse viktige stillinger, for eksempel ved Hoffet eller ved utenlandsoperasjoner i Forsvaret.

Om gjerningspersonen ikke kommer fram til en avtale med den fornærmede, vil saken normalt føre til en annen type strafferettslig reaksjon – gjerne bot eller påtaleunntatelse. Disse avgjørelsene vil altså bli stående på en uttømmende politiattest.

For den som ellers er ustraffet, kan det derfor oppleves som svært viktig å få den skadelidte med på en avtale som gjør at saken blir endelig avgjort i konfliktrådet.

Gode råd er dyre

For vanlige folk er advokatpriser høye, ofte minst 2 000 kroner per time – pluss moms. Et møte i konfliktrådet som varer et par-tre timer, vil i tillegg kreve at advokaten forbereder seg. Dermed kan en sak i konfliktrådet komme opp i store beløp.

Hvis den skadelidte har med seg advokat og krever advokatkostnadene dekket, er det i utgangspunktet opp til gjerningspersonen å vurdere om han vil godta kravet.

Mange av gjerningspersonene som møter i konfliktrådet, er ungdom uten store økonomiske ressurser. De – og foreldrene deres – har antagelig et sterkt ønske om å gå videre uten straff, og med en plettfri politiattest.

For den som har råd til det, kan selv en advokatregning på mange tusen kroner være en lav pris for vissheten om at et uheldig feilgrep ikke skal hindre ens planer videre i livet. Men det er ikke alle som *har* råd til det.

Dersom rapportens forslag skulle bli fulgt opp, er det grunn til å tro at flere skadelidte vil ta med seg advokat i møtet i konfliktrådet – og kreve kostnadene dekket av gjerningspersonen. Det kan føre til at gjerningspersoner med god økonomi – eller foreldre med god økonomi – får sine saker avgjort i konfliktråd, mens andre må få saken avgjort med andre straffereaksjoner.

En slik ordning vil neppe føre til økt bruk av konfliktråd, siden mange ikke vil ha råd til å la saken behandles i konfliktrådet. Det eneste som vil øke, er forskjellen mellom rike og fattige lovbrutere.

Dette kan føre til at to gjerningspersoner med samme lovbrudd kan presentere forskjellige politiattester: Plettfri politiattest for den rike, men ikke for den fattige.